

(דף קמ"ה ע"א) בגוונא אחרא. דוד אשתדל לאתקנא עולמתן, ולקשטא לון במטרוניתא, לאתחזאה
מטרוניתא ועולמתהא בשפירו, ועל דא אשתדל באינון שירין ותושבחו דגבייהו, עד דאתקין
וקשיט בלהו עולמתן ומטרוניתא.

פיון דאתא שלמה, אשפח למטרוניתא מתקשטא, ועולמתהא בשפירו, אשתדל למיעל לה לגבי
חתן, ואעיל חתן לחופה במטרוניתא, ואעיל מלין דרחימו ביניהו, פגין לחפרא לון פחדא,
ולמהו תרווייהו בשלימו חדא בחביבו שלים. ועל דא שלמה סליק בתושבחהא עלאה, על כל
בני עלמא.

משה, זנוג למטרוניתא בהאי עלמא לתתא, למחוי בהאי עלמא בזוונא שלים בתתאי. שלמה, זנוג
לה למטרוניתא בזוונא שלימא לעילא, ואעיל חתן לחופה בקדמיתא, ולבתר עאל לתרווייהו
בהאי עלמא, זמין לון פחדנה בבי מקדשא דאיהו בנה.

ואי תימא, היך עייל משה למטרוניתא בלחודהא בהאי עלמא, דהא אתחזי פרודא. תא חזי,
קדשא בריך הוא זנוג לה במשה בקדמיתא, ואיהו הוות פלת משה, פמה דאתמר. פיון דאזדוונת
ביה במשה, נחתת בהאי עלמא. בזוונא דהאי עלמא, ואתתקנת בהאי עלמא, מה דלא הוות
מקדמת דנא, ולעולם לא הוות בפרודא.

אבל לא הוה בר נש בעלמא מיזמא דאתברי אדם, דיעיל רחימו וחביבו, ומלין דזוונא לעילא,
בר שלמה מלכא, דאיהו אתקין זנוגא דלעילא בקדמיתא, ולבתר זמין לון פחדא בביתא דאתקין
לון. זכאין אינון דוד ושלמה בריה, דאינון אתקינו זנוגא דלעילא. מיזמא דאמר לה קדשא בריך
הוא לסיחרא, זילי ואזעירי גרמיה, לא אזדוונת בזוונא שלים בשמשא, בר פד אתא שלמה
מלכא.

שיר השירים, הא הכא חמש דרגין, לאתדפקא בעלמא דאתי. שיר, חה השירים, תרין, הא תלת.
אשר, הא ארבעה. לשלמה, הא חמשה. בחמשאה איהו. דהא יזמא דחמשין, רזא דיובלא איהו.
תא חזי, זנוגא דלעילא לא יכיל שלמה לאתקנא, אלא פגין דאשתבח זנוגא לתתא, מקדמת דנא.
ומאן איהו. זנוגא דמשה. דאי לא הוי זנוגא דנא, לא אתתקן זנוגא דלעילא. וכלא ברזא עלאה
איהו, לחבימי לבא.

פתיב (מלכים א ה) וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואָלף, האי קרא אוקמוה חבריאי.
אבל וידבר שלשת אלפים משל, ודאי על כל מלה ומלה דאיהו הוה אמר, הווי ביה תלת אָלף
משלי, פגון ספרא דקהלת, דאיהו ברזא עלאה, ואיהו בארז משל, דלית ביה קרא דלאו איהו
בחכמתא עלאה, ובארז משל, אפילו קרא זעירא דביה.

דכד הוה מטי רב המנוגא סבא קדמאה להאי קרא, (קהלת יא) שמת פחור פילדויתה ויטיבך לפך
בימי בחורותה הוה בכי. ואמר ודאי האי קרא יאות הוא, ואיהו בארז משל, ומאן יכיל למעבד

דְּרָשָׁא בְּמִשְׁלָה דָּא. וְאִי אִיהוּ דְּרָשָׁא לִית בֵּיה דְּרָשָׁא, אֶלְא כְּמָה דְּחַמִּינָן בְּעֵינֵינוּ. וְאִי חֲכַמְתָּא
אִיהוּ, מָאן יְכִיל לְמַגְדַּע לָהּ.

מִיָּד הָוָה תַּב וְאָמַר, פְּתִיב, (בראשית לו) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּגְו', הָאִי קָרָא
דְּקַהֲלַת, אִיהוּ מְשַׁל לְחֲכַמְתָּא דְּקָרָא דָּא דְּאוּרִייתָא, וְדָא מְשַׁל לְדָא. שְׂמַח בְּחוּר בִּילְדוּתָהּ, וְהוּא
נַעֲרָ. וַיִּטְיַבָּה לְבָבָהּ, הָיָה רָעָה אֶת אָחִיו בְּצֹאן. בִּימֵי בְּחוּרוּתָהּ, אֶת בְּנֵי בְּלָחָה וְאֶת בְּנֵי זְלַפְחָה נָשִׂי
אָבִיו. וְדַע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה, וַיִּבְא יוֹסֵף אֶת דִּבְתָּם רָעָה. וַיִּבְאֵהּ אֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב
יוֹסֵף. יוֹסֵף אֶתְכַלִּיל בְּיַעֲקֹב, וְרִזִּין דְּסַתְרֵי תוֹרָה, מָאן יְכִיל לְמַגְדַּע לוֹן.

וְהָאִי מְשַׁל אֶתְפָּשַׁט לְתַלְתָּא אֶלְף מְשָׁלִים, וְכַלְהוּ (דף קמ"ה ע"ב) בְּהָאִי מְשַׁל, בְּשַׁעֲתָא דִּי־יוֹסֵף אֶתְכַלִּיל
בְּיַעֲקֹב, תַּלְתָּא אֶלְף אֵינּוּן, בְּאַבְרָהָם יַצְחָק וַיַּעֲקֹב, דְּכַלְהוּ בְּהָאִי מְשַׁל פְּרֻזָּא דְּחֲכַמְתָּא. וְכֹאן, כְּמָה
טְיִיעִין אֵינּוּן בְּטוֹעֵנִין דְּטְמִירוּ, בְּהוּ דְּיִירֵי תְרִיסִין, דְּלִית לְהוֹן חֲשַׁפְנָא לְטְמִירִין דְּחֲכַמְתָּא.

וַיְהִי שִׁירוֹ חַמְשָׁה וְאַלְף, הָכִי אוֹקִימָנָא, וַיְהִי שִׁירוֹ שֶׁל מְשַׁל, וְכַלְא חַד, בֵּין מָאן דְּאָמַר וַיְהִי שִׁירוֹ
דְּשְׁלָמָה, בֵּין מָאן דְּאָמַר וַיְהִי שִׁירוֹ שֶׁל מְשַׁל, כַּלְא אִיהוּ חַד, וְכַלְא אִיהוּ קְאָמַר, וַיְהִי שִׁירוֹ, דָּא
שִׁיר הַשִּׁירִים. וְכִי חַמְשָׁה וְאַלְף אִיהוּ שִׁיר הַשִּׁירִים. וְדָאִי הָכִי הוּא, חַמְשָׁה אֵינּוּן תַּרְעִין וּפְתַחֲתִין
דְּמַתְפַּתְחֵי בְּמַלְכָּא דְּשְׁלָמָא דִּילִיָּהּ. וְאֵינּוּן חַמֵּשׁ מֵאָה שָׁנִין דְּאֵילָנָא דְּחַיֵּי. חַמֵּשִׁין שָׁנִין דִּי־וְכַלְא.
וְאַלְף, דָּא אִיהוּ אֵילָנָא דְּחַיֵּי, חֲתָן דְּנַפְיָק מִסְטְרִיָּה, וְאִיהוּ יָרִית כָּל אֵינּוּן חַמְשָׁה, לְמִיתֵי לְגַבֵּי
כַּלְהָ. יוֹמִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלְף שָׁנִין אִיהוּ, וְדָא אִיהוּ נְהַר דְּנַגִּיד וְנַפְיָק מַעְדָן. יוֹסֵף זַכָּאָה.
דְּאֶקְרִי צְדִיק, עַל שְׂמָא דְּסִיְהָרָא. כְּמָה דְּאֶתְנִי בְּהָ קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכַגִּין כַּף שִׁיר הַשִּׁירִים,
קְדֻשׁ קְדָשִׁים.

וְלִית לָהּ קְרָא בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, דְּלָא אִית בֵּיה רְזָא דְּחַמְשָׁה וְאַלְף וְדָאִי. שִׁיר הַשִּׁירִים וְדָאִי הָכִי
הוּא. חַמֵּשׁ דְּרַגְזִין אֵינּוּן בְּהָאִי קְרָא, כְּמָה דְּאֶתְמַר. וְאִי תִימָא, הָאֶלְף אִמָּאִי לָא אֲדַבֵּר הָבָא. וְדָאִי
הֵהוּא אֶלְף טְמִירָא הָוָה, וְטְמִירָא אִיהוּ עַד דְּאֶתְחַבְּרַת אֶתְתָּא בְּבַעֲלָהּ. וְעַל דָּא אֲשַׁתְּדַּל שְׁלָמָה,
לְמִיתֵי הֵהוּא אֶלְף לְגַבֵּי כַּלְהָ, בְּטְמִירוֹ דְּגוֹשְׁפִּנְקָא דְּחֲכַמְתָּא עֲלָאָה.

כִּינּוּן דְּעַבְד קְדֻשׁ הַקְּדָשִׁים לְתַתָּא, גְּנִיז וְטְמִיר, וְעָאֵל רְזָא דְּקְדֻשׁ הַקְּדָשִׁים לְתַמּוֹן, לְמַעַבְד גְּנִיזוֹ
דְּשְׁמוּשָׁא שְׁלִים, עֵילָא וְתַתָּא כְּדָקָא יֵאוּת. קְדֻשׁ הַקְּדָשִׁים אִיהוּ לְעֵילָא, רְזָא דְּחֲכַמְתָּא עֲלָאָה,
וְיֻכְבָּלָא. כְּגוֹוְנָא דָּא יָרִתִּין חֲתָן וְכַלְהָ, יָרוּתָא דְּאַבָּא וְאַמָּא.

וְאֶתְהַדְרוּ אַחְסָנַת יָרוּתָא כְּגוֹוְנָא אַחְרָא. יָרוּתָא דְּאַבָּא, יָרוּתָא בְּרַתָּא, בְּסִלְקוֹ דְּשְׂמָא קְדִישָׁא דָּא,
וְאֶתְקְרִי אוּף הָכִי קְדֻשׁ, חֲכַמָּה. יָרוּתָא דְּאַמָּא, יָרִית בְּרָא, וְאֶקְרִי קְדָשִׁים, בְּגִין דְּנִטִּיל כָּל אֵינּוּן
קְדָשִׁים עֲלָאִין, וְכַנִּישׁ לוֹן לְגַבֵּיָּהּ. וְכַתֵּר יְהִיב לוֹן, וְאַעִיל לוֹן לְגַבֵּי כַּלְהָ.

וְעַל דָּא אָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים. שִׁיר, לְגַבֵּי קְדָשׁ. הַשִּׁירִים, לְגַבֵּי קְדָשִׁים, לְמַהוּי כַּלְא קְדָשׁ קְדָשִׁים,
בְּרֻזָּא חֲדָא כְּמָה דְּאֶתְחַזִּי. אֲשֶׁר לְשְׁלָמָה הָא אֶתְמַר לְמַלְכָּא דְּשְׁלָמָא דִּילִיָּהּ.

ואי תימא שבחא דא דיליה הוא. לא תימא הכי, אלא שבחא באתר עלאה איהו סלקא. אבל
הקא הוא רזא. פד מתתקנן דכר ונוקבא כחדא, תחות מלכא עלאה, פדין ההוא מלכא אסתליק
לעילא, ואתמליא מפל קדושין, ומפל ברפאן, הנגדן לתמא, ואתמלי ואריק לתמא, ודא איהו
תיאובתיה דמלכא עלאה, פד אתמלי קדושין וברפאן, ואריק לתמא.

ועל דא איהו צלותין ובעותין, דיתתקן ואתמליא ההוא מפועא עלאה. דכיון דאיהו מתתקן פדקא
יאות, מחיזו דיליה, ומחיוו דההוא תקונא, מתתקנא עלמא תמאה, ועולמתהא. ולא אצטריד
עלמא תמאה לאתתקנא, אלא מחיוו דעלמא עלאה. סיהרא, לית לה חיזו מגרמאה כלל, פר פד
אתתקן בשמשא ואנהיר, ומחיוו דשמשא ותקונא דיליה אתתקנת סיהרא ואתנהירת.

מה דאצטריד צלותין ובעותין, דיתנהיר ויתתקן ההוא אתר דנפקא מניה נהורא, דכיון דההוא
אתר מתתקנא, מחיוו דיליה, אתתקן כל מאן דלתמא. ובגין פד תושבחתא דקאמר שלמה, לא
אשתדל אלא בגין מלכא דשלמא דיליה, דיתתקן. פיון דאיהו אתתקן, מחיוו דיליה, פלא יתתקן.
ואי איהו לא אתתקן, לית לה תקונא לסיהרא לעלמין, ובגין פד אשר לשלמה. דיתתקן ויתמלי
בדקא יאות בקדמיתא, פמה דאתמר.